

Regulacje dotyczące nabywania przez OSD usług elastyczności – stan obecny i perspektywy zmian

r. pr. dr Piotr Suski

Kancelaria Adwokacka
dr hab. Mariusz Swora

Instytut Prawa i Regulacji Energetyki
i Gospodarki
Uniwersytet Kaliski

PTPIREE, Warszawa, 03.12.2025

Geneza regulacji usługi elastyczności

Impact Assessment - Proposal for Energy Directive

Cost-effectively adapting to these changes will require DSOs **to use flexible distributed energy resources** (e.g. demand response, storage, distributed generation etc.) **to manage local congestion**, which will also require enhancing DSO/TSO collaboration. The use of such flexibility for the operation and planning of the network **has the potential to avoid costly network expansions**. For example, it may be significantly cheaper for a DSO to overcome local network congestion by occasionally procuring demand response services than to upgrade its entire network infrastructure in an area to be able to accommodate relatively uncommon demand peaks

Art. 32 ust. 1 dyrektywy 2019/944

Państwa członkowskie zapewniają niezbędne ramy regulacyjne i zachęty umożliwiające operatorom systemów dystrybucyjnych udzielanie zamówień na **usługi elastyczności, w tym zarządzania ograniczeniami przesyłowymi** na ich obszarach, w celu **zwiększenia wydajności w eksploatacji i rozwoju systemu dystrybucyjnego**.

Czym są usługi elastyczności w sensie prawnym?

Usługi świadczone **na rzecz OSD**

przez **agregatora** lub **użytkowników systemu**

(odbiorców aktywnych, wytwórców lub posiadaczy magazynów energii elektrycznej)

przy wykorzystaniu **zasobów** (sieci, instalacji lub urządzeń)

przyłączonych do sieci dystrybucyjnej

(z **wyłączeniem** koordynowanej sieci 110 kV)

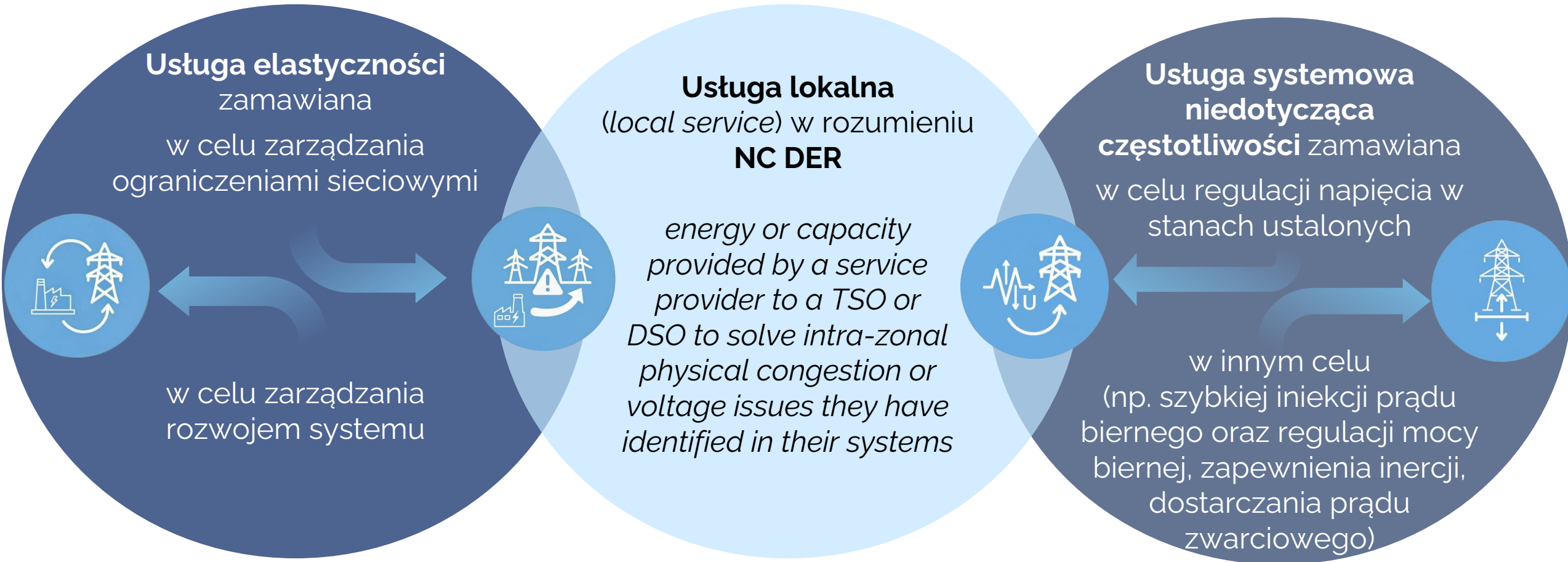

w celu zapewnienia
**bezpieczeństwa i zwiększenia
efektywności rozwoju**
(*zarządzania rozwojem*) systemu
dystrybucyjnego

w celu
**zarządzania
ograniczeniami
sieciowymi** w sieci
dystrybucyjnej

Usługi elastyczności – usługi systemowe – usługi lokalne

Usługi elastyczności – źródła regulacji

Usługi elastyczności
zamawiane **w celu**
zarządzania
ograniczeniami sieciowymi

Usługi elastyczności
zamawiane **w innym celu**
(w szczególności
zarządzania rozwojem
systemu)

Dyrektywa 2019/944

Prawo energetyczne

Nowe rozporządzenie systemowe

IRIESP

(Koordynowanie usług mających wpływ na sieć
przesyłową/koordynowaną sieć 110 kV)

IRiESD

NC DR (Usługi lokalne)

Usługi elastyczności – źródła regulacji

Usługi elastyczności
zamawiane **w celu**
zarządzania
ograniczeniami sieciowymi

Usługi elastyczności
zamawiane **w innym celu**
(w szczególności
zarządzania rozwojem
systemu)

PRAWO ENERGETYCZNE

1. wymóg **określenia warunków nabywania usług elastyczności przez OSD w przejrzystej i partycypacyjnej procedurze** z udziałem wszystkich właściwych użytkowników systemu i OSP oraz **zatwierdzenia tych warunków przez Prezesa URE** (w ramach IRiESD)
2. wymóg stosowania przez OSD **procedur zakupu zgodnych z zasadami rynkowymi, chyba że Prezes URE stwierdzi, w ramach zatwierdzania zmiany IRiESD, że świadczenie danej usługi w warunkach rynkowych nie jest efektywne ekonomicznie**
3. wymóg zaprojektowania usług elastyczności przez OSD w sposób **zapewniający rzeczywisty i niedyskryminacyjny udział** wszystkich kwalifikujących się agregatorów oraz użytkowników systemu
4. wymóg **koordynowania z OSP korzystania z usług elastyczności** mających wpływ na sieć przesyłową lub koordynowaną sieć 110 kV
5. **zasada uwzględniania w kosztach działalności OSD kosztów** wynikających z udzielanych zamówień na usługi elastyczności

Usługi elastyczności – źródła regulacji

Usługi elastyczności
zamawiane **w celu**
zarządzania
ograniczeniami sieciowymi

Usługi elastyczności
zamawiane **w innym celu**
(w szczególności
zarządzania rozwojem
systemu)

NOWE ROZPORZĄDZENIE SYSTEMOWE

1. **zakres, warunki i sposób zarządzania ograniczeniami systemowymi oraz prowadzenia rozliczeń z tego tytułu**, w tym sposób wyznaczania cen, po których rozlicza się wytwarzanie lub odbiór energii elektrycznej w związku z zarządzaniem ograniczeniami systemowymi
2. **zakres, warunki i sposób wykorzystania usług elastyczności** przez OSD
3. **sposób grupowania zasobów** wykorzystywanych na potrzeby świadczenia usług elastyczności
4. **warunki współpracy między operatorami systemów elektroenergetycznych**, w tym z innymi przedsiębiorstwami energetycznymi, w zakresie wykorzystywania usług elastyczności
5. **specyfikację znormalizowanych produktów rynkowych** na potrzeby świadczenia usług elastyczności

Nowe rozporządzenie systemowe powinno zostać przyjęte i wejść w życie do **7 września 2026 r.**

Usługi elastyczności – źródła regulacji

Usługi elastyczności zamawiane **w celu zarządzania ograniczeniami sieciowymi**

NC DR

- 1. TCM dot. dostawców usług lokalnych**, opracowane przez wszystkich operatorów z danego państwa członkowskiego i zatwierdzone przez NRA, mają określać m. in. proces i wymagania, jakie musi spełnić uczestnik rynku, aby zakwalifikować się jako dostawca usług lokalnych, proces i wymagania dla weryfikacji produktów, zasady zakupu lokalnych usług na zasadach rynkowych, zawierać listę wszystkich produktów do zarządzania ograniczeniami sieciowymi oraz kontroli napięcia, które będą wykorzystywane przez operatorów
- Operatorzy mają stosować **wspólny zakres minimalnych kryteriów pozwalających na zakwalifikowanie do świadczenia usług lokalnych**, określony w NC DR (m. in. spełnienie wymogów finansowych; zapewnienie, że system ICT wymagany dla danego produktu umożliwia odbiór, przetwarzanie i reagowanie na sygnały niezbędne do świadczenia usług)
- 3. TCM dot. procesów definiowania, obliczania i zatwierdzania metod ustalania poziomu bazowego (baseline)**, opracowane przez wszystkich operatorów z danego państwa członkowskiego i zatwierdzone przez NRA, mają określać m. in. role i obowiązki w odniesieniu do opracowywania i wdrażania metod ustalania poziomu bazowego oraz proces walidacji poziomu bazowego (rozumianego jako hipotetyczne odniesienie do wielkości energii elektrycznej, która zostałaby pobrana lub wprowadzona do sieci, gdyby nie uruchomiono żadnych usług lokalnych ani nie uruchomiono odpowiedzi odbioru na żadnym innym rynku hurtowym)

Usługi elastyczności – źródła regulacji

Usługi elastyczności zamawiane **w celu zarządzania ograniczeniami sieciowymi**

4. Dostawcy usług lokalnych mają rejestrować swoje dane oraz dane jednostek w odpowiednich modułach **systemu informacji o elastyczności**, utworzonego przez państwo członkowskie
5. **TCM dot. systemu informacji o elastyczności**, opracowane przez wszystkich operatorów z danego państwa członkowskiego i zatwierdzone przez NRA, mają określać m. in. etapowy proces wdrażania na poziomie krajowym, wymagania dotyczące operatora systemu odpowiedzialnego za jeden lub więcej modułów systemu informacji o elastyczności, strukturę zarządzania danymi w systemie
6. Każdy operator systemu odpowiedzialny za pozyskiwanie usług lokalnych ma **być odpowiedzialny za obsługę i utrzymanie jednego lub więcej modułów dotyczących** dostawców usług oraz **jednego lub więcej modułów dotyczących** jednostek sterowalnych
7. TCM dot. systemu informacji o elastyczności **mogą wymagać scentralizowanego systemu informacji o elastyczności**, który obejmuje jeden moduł dotyczący dostawców usług i jeden moduł dotyczący jednostek sterowalnych. W takim przypadku należy określić jednego operatora systemu, grupy operatorów systemów lub inne podmioty odpowiedzialne za jego obsługę i utrzymanie; zadania związane obsługą i utrzymaniem systemu informacji o elastyczności mogą być również powierzone podmiotowi trzeciemu

Usługi elastyczności – źródła regulacji

Usługi elastyczności zamawiane **w celu zarządzania ograniczeniami sieciowymi**

8. Operatorzy mają **pozyskiwać usługi lokalne** w obrębie obszaru rynkowego **zgodnie z mechanizmem opartym na zasadach rynkowych, chyba że uzyskają odstępstwo** przyznane przez NRA
9. **Zasady rynkowego pozyskiwania usług lokalnych mają być dookreślone w TCM dot. dostawców usług lokalnych**, w szczególności TCM mają określać m. in.:
 - ▶ zadania i obowiązki operatorów pozyskujących/zgłaszających zapotrzebowanie/przyłączających/dotkniętych skutkami, dostawców usług i innych uczestników rynku, w tym dodatkowe wymogi dotyczące w przypadku konfliktu interesów, w odniesieniu do zadań powierzonych stronie trzeciej
 - ▶ zasady regulujące wzajemne powiązania – sekwencyjne, równoległe, równoczesne lub inne – między rynkowym zamawianiem usług lokalnych a RDN, RDB i rynkiem bilansującym
 - ▶ procesy i odpowiedzialność za wybór i aktywację ofert, oraz za ustalanie cen i rozliczanie świadczenia usług lokalnych
10. Każdy operator systemu pozyskujący usługę lokalną **koordynuje działania z innymi operatorami zgodnie z TCM dot. dostawców usług lokalnych**. Za zgodą dostawcy usług operator może, w imieniu odpowiedniego dostawcy usług, przekazywać oferty dotyczące usług lokalnych w zakresie mocy czynnej na inne rynki lub w inny sposób udostępniać te oferty innym rynkom, zgodnie z TCM

Usługi elastyczności – źródła regulacji

Usługi elastyczności zamawiane **w celu zarządzania ograniczeniami sieciowymi**

8. Każdy operator systemu ma przeprowadzać, co najmniej co dwa lata, **ocenę potrzeb i pozyskiwania usług z odpowiedzi strony popytowej, magazynów energii lub innych zasobów** jako alternatywy dla rozbudowy systemu, chyba że został zwolniony z tego obowiązku zgodnie z artykułem 32 ust. 5 dyrektywy 2019/944
9. **Planując rozwój systemu dystrybucji, każdy OSD ma rozważyć wykorzystanie usług lokalnych**, jeżeli takie wykorzystanie uznaje się za istotne i efektywne kosztowo, zgodnie z oceną potrzeb i pozyskiwania usług, z perspektywy złagodzenia lub odłożenia w czasie konieczności wzmocnienia lub rozbudowy systemu lub rozwiązania problemów związanych z ograniczeniami sieciowymi i/lub napięciem w systemie do czasu zakończenia planowanego projektu wzmocnienia sieci
10. W przypadku gdy wykorzystanie usług lokalnych uznaje się za istotne i opłacalne, **plan rozwoju OSD powinien zawierać ocenę:** OSD dot. prognozowanego zapotrzebowania na usługi lokalne w jego systemie; opis sposobu oceny efektywności kosztowej usług lokalnych; oraz informacje na temat usług lokalnych, które OSD ocenia jako potrzebne w perspektywie średnio- i długoterminowej
11. **TCM dot. koordynacji OSP-OSD i OSD-OSD**, opracowane przez wszystkich operatorów z danego państwa członkowskiego i zatwierdzone przez NRA, mają określać m. in. procesy, zasady i wymagania dotyczące prognozowania i wykrywania ograniczeń sieciowych i problemów z napięciem, procesy i zasady rozwiązywania ograniczeń sieciowych i problemów z napięciem

Przewidywane przyjęcie: **2026** / przyjęcie i wdrożenie TCM: **2027 - 2028 (?)**

Dziękuję za uwagę